

Agile zonder gedoe

Jurisprudentie laat zien dat de opdrachtgever zeker niet vogelvrij is in een agile project

In mijn praktijk kom ik het regelmatig tegen: een leverancier stelt de opdrachtgever voor om 'agile' te werken. Bij het bespreken van het contract blijkt dat zowel opleverdatum als eindresultaat niet vaststaan. Een opdrachtgever wil daar echter enige zekerheid over. Het argument van de leverancier is dan meestal dat vaste afspraken niet passen bij de aard van agile.

DAT IS JUIST, ALTHANS TEN DELE. Bij een agile project wordt in korte iteraties, in nauwe samenwerking tussen leverancier en opdrachtgever, aan de beoogde oplossing gewerkt. Het uitgangspunt is dat de opdrachtgever een zogenaamde 'product owner' aanwijst, die in iedere 'sprint' bepaalt welke functionaliteit wordt ontwikkeld. En het is gebruikelijk dat de initiële lijst van functionaliteiten gedurende het project wordt gewijzigd. Dat maakt het voor de leverancier moeilijk om een harde opleverdatum of een exact budget af te geven. Maar dat betekent niet dat de opdrachtgever met lege handen staat; het is immers de leverancier die de expert is en die juist vanwege die expertise wordt ingeschakeld.

Heldere afspraken

Partijen die zich goed voorbereiden, maken in het contract heldere afspraken over de uitgangspunten en verantwoordelijkheden binnen het project. Zo is het raadzaam om vast te leggen dat de leverancier de opdrachtgever (schriftelijk) moet waarschuwen als hij niet aan zijn verplichtingen voldoet, bij-

voorbeeld wanneer het resultaat van een sprint niet tijdig of grondig genoeg wordt getest. Ook zou ik vastleggen dat iedere sprint alleen afgeronde en werkende software oplevert; iets dat 'bijna' af is, telt dus niet mee in de puntentelling van de Velocity (de methode om de voortgang in een agile-project te meten). Daarnaast kun je afspraken maken over het al dan niet in rekening brengen van de tijd die de leverancier nodig heeft voor het herstellen van fouten. Ten slotte kun je een opzegtermijn definiëren, bijvoorbeeld een opzegtermijn van twee sprints.

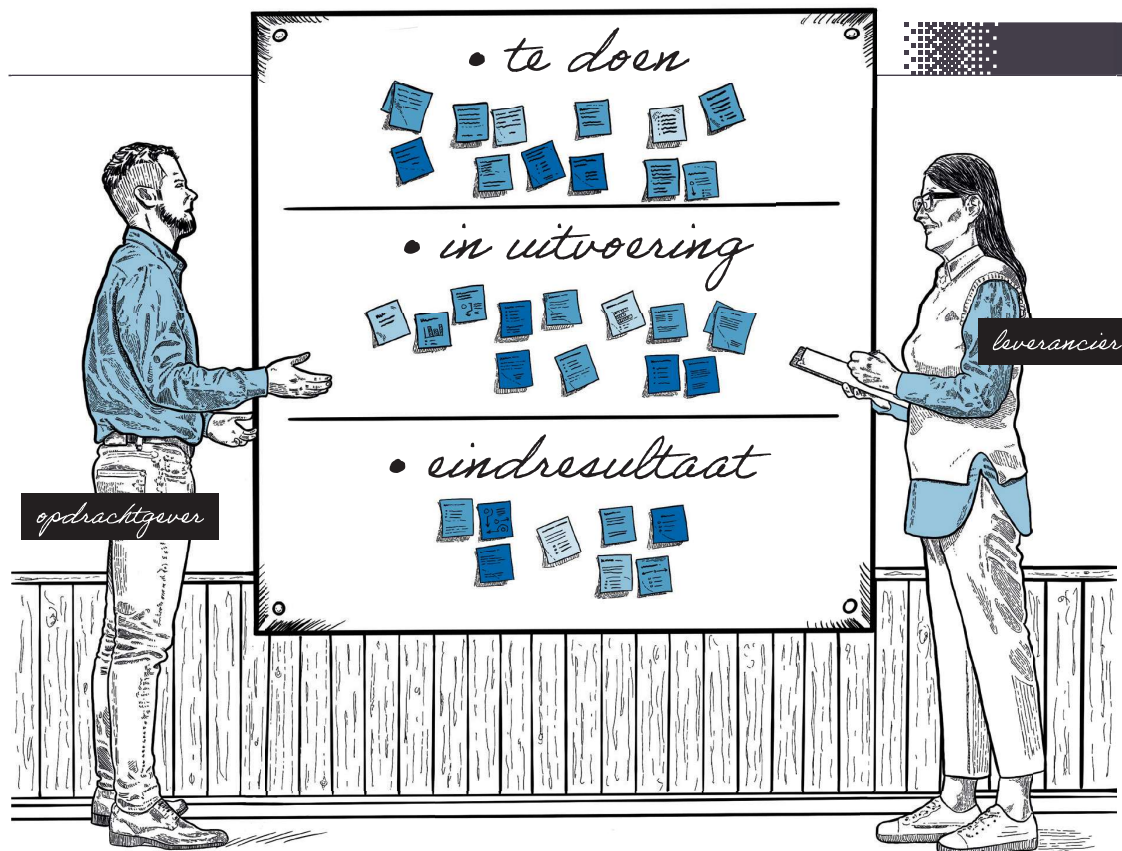
Het oordeel van de rechter

Als deze afspraken niet gemaakt zijn is het interessant om te zien welke maatstaf de rechter hanteert bij geschillen in agile projecten. Een bloemlezing.

1. Allereerst een uitspraak van de rechtbank Noord-Holland, waaruit blijkt dat de rol van product owner niet zonder gevolgen is. In dit geschil vond de klant dat de facturen te hoog waren. De klant was product owner en werkte samen met de leverancier in een samenwerkingsapplicatie (Trello),

waardoor hij continu inzicht had in de voortgang, scope en kosten. De product owner was intensief betrokken bij de werkzaamheden en had daar ook een zekere mate van controle over. Dit leidde ertoe dat de rechter oordeelde dat de facturen betaald moesten worden (ECLI:NL:RBNHO:2021:6513).

2. Het feit dat niet precies is afgesproken wat de eindresultaten zijn en hoe hoog het urenbudget is, betekent in de volgende zaak ook dat de opdrachtgever de facturen moet betalen. Partijen zijn overeengekomen dat een agile-aanpak zou worden gevolgd, en daaruit volgt dat de leverancier niet meer verplicht was dan het ter beschikking stellen van bekwaam ontwikkelers die zich inspanden om de gewenste software te ontwikkelen. Deze inspanningsverplichting wordt ingevuld door de zorgplicht. De rechter geeft enkele overwegingen mee wanneer sprake is van een schending van die verplichting: bij inefficiënt werken, het niet (adequaat) (laten) testen van resultaten, het niet programmeren volgens wat objectief als professionele

Illustratie: Martijn Strietman, Vrh Content en Creatie

standaard kan worden aangemerkt, of bijvoorbeeld het niet waarschuwen van de opdrachtgever voor nadelige gevolgen van door de opdrachtgever gegeven instructies die voor de opdrachtnemer voorzienbaar waren, maar voor de opdrachtgever niet (ECLI:NL:RBM-NE:2014:5516).

3. Loopt het altijd verkeerd af voor de opdrachtgever? Nee. Zo oordeelde de rechter dat een leverancier op grond van haar zorgplicht een onervaren opdrachtgever adequaat moet begeleiden bij het testen van een sprint (ECLI:NL:RBNHO:2018:10021).

4. In een andere uitspraak overwoog de rechter dat de agile aanpak weliswaar met zich meebrengt dat er niet een nauwkeurig eindproduct op een vooraf afgesproken datum zou worden geleverd, maar dit neemt niet weg dat het streven van beide partijen was om een bepaald eindresultaat te behalen. De leverancier was er ook mee bekend dat het voor de opdrachtgever van

belang was op 30 juni 2021 over een goed werkende front-end te kunnen beschikken (ECLI:GHAMS:2024:1070).

5. Het is overigens zelden zo dat één partij alle schuld treft, zeker bij een agile project, waar beide partijen intensief samenwerken. Dat vond ook de rechtbank Midden-Nederland in deze zaak. In dit project werd steeds een deel van het project afgerond, getest en vervolgens betaald. Deze manier van werken brengt volgens de rechter vaak met zich mee dat, als deadlines niet worden gehaald, er toch steeds nieuwe afspraken worden gemaakt om ervoor te zorgen dat het project alsnog succesvol kan worden afgerond. Uit de stukken blijkt dat het slagen van het project een gezamenlijke inspanning en samenwerking van beide partijen vergde, en dat deze samenwerking voor beide partijen niet naar verwachting en niet naar tevredenheid is verlopen. Beide partijen hebben daarin hun aandeel gehad. Dit heeft tot gevolg dat het niet halen van een bepaalde deadline niet

zonder meer betekent dat het gerechtvaardigd is om de (gehele) overeenkomst te ontbinden (ECLI:NL:RBM-NE:2023:5936).

Kortom, de opdrachtgever is zeker niet vogelvrij in een agile project, integendeel. Het is echter wel aan te raden om vooraf duidelijke afspraken te maken. Dit zorgt ervoor dat beide partijen met dezelfde verwachtingen aan het project beginnen en biedt hopelijk voldoende houvast om tot een oplossing te komen, mocht er tijdens het project toch 'gedoe' ontstaan. 🔄

Martijn Berk is IT-advocaat bij Penrose advocaten in Amsterdam.